

Norgga Boazosápmelaččaid Riikkasearvi
Norske Reindriftsamers Landsforbund
Sami Reindeer Herders' Association of Norway

Tromsø, 15. november 2010

Landbruks- og matdepartementet
Postboks 8007, Dep.

0030 Oslo

Ad. ny norsk - svensk reinbeitekonvensjon

Viser til Landbruks- og matdepartementet utsendelse av ny norsk – svensk reinbeitekonvensjon til høring av 7. juli 2010, ref. 200900404/TKJ.

Arbeidet med å forme en ny reinbeitekonvensjon startet i april 1997 med en avtale mellom landene om å nedsette en felles kommisjon med mandat til å utarbeide grunnlagsmaterialet for forhandlingene. Kommisjonen ble ledet av finlenderen Pär Stenbäck, og innstillingen ble lagt frem i april 2001. De første forhandlingene som startet ble brutt. Statene var enige om å oppnevne nye forhandlingsutvalg med nye medlemmer. Fra norsk side ble dette fulgt opp. Forslag til ny reinbeitekonvensjon ble undertegnet av ministrene den 14. Oktober 2009 og er nå et år senere sendt ut på høring.

Arbeidet med å få på plass en ny reinbeitekonvensjon har nå pågått i 13 år. Dette har medført uforutsigbar og usikre forhold for de berørte reinbeitedistrikter. Forventningen til reineierne har vært å få sikret vinterbeitområder som garanterer en fremtid.

I perioden fra forhandlingene startet ble det fra svensk side påstått at norsk reindrift ikke hadde hevdvunne rettigheter etter alders tids bruk. Denne forutsetningen er svært vag rettslig sett, men førte uansett til at omtrent ingen av reindriftsutøverne har kunnet flytte til sine vinterbeiter i Sverige under denne perioden siden det fra svensk side ble fremført at en slik avtale skulle forhandles med svenske samebyer. Samtidig har svensk reindrift nytt fordelene av å bruke både sommerbeite i Norge og områder avsatt til vinterbeite for norsk reindrift.

15. april 2005 vedtok Norge Ot.prp.nr. 75 som skulle regulere svensk reinbeiting i Norge. Sverige viste kun til Lappekodisillen fra 1751. Endringsloven fra 2005 ble ikke aktivt brukt verken i forhold til svensk reindrift eller beskyttelse av norsk reindrift. Tvert imot ble det til en stille aksept av svensk reindrifts ekspansjon i Norge.

Prosessen i konvensjonsarbeidet har vært omdiskutert. Mange reinbeitedistrikt har uttrykt misnøye med prosessen og mener de ikke har fått muligheten til å ivareta sine interesser og fremføre sine synspunkter. Flere distrikt har bedt om konsultasjon, men dette er ikke imøtekommet. Reineierne har vært under langvarig press og følelse av usikkerhet for fremtidig reindrift. Dette er en situasjon som ikke kan fortsette. De samiske

reindrifstutøverne på norsk side har også krav på rettssikkerhet og det er et nasjonalt ansvar å ivareta den.

Vi viser til distriktenes uttalelser om det som angår områdefordelingen. Viser også til konsulasjonsmøte mellom NRL og staten den 20. april 2009 hvor NRL gjorde det klart at det er de berørte reinbeitedistriktene som er rettighetsinnehavere og part i saken. I den videre prosessen mener NRL at det vil være en forutsetning å involvere og konsultere de berørte reinbeitedistriktene for å komme frem til holdbare løsninger for den fremtidige reindrifstutøvelsen.

Vi forutsetter at staten tar ansvar for reindriften i Norge og sikrer alle berørte en forutsigbar og bærekraftig fremtid. Det forutsettes dermed at de norske reieneiernes rettigheter blir ivaretatt.

Spørsmålet om konvensjonen skal ratifiseres eller ikke er et komplisert spørsmål. Konvensjonen vil få negative konsekvenser for deler av reindriften i Norge, samtidig som det er åpenbart at noen samebyer/distrikt kommer særdeles gunstig ut av det. Dagens situasjon med marginale vinterbeiter er uholdbar for mange reinbeitedistrikter på norsk side. NRL mener det er statens ansvar å finne en snarlige løsninger som sikrer bærekraftig reindrifsnæring for de norske reindrifstutøverne.

Det må være mulig å gjøre nødvendige endringer av forslaget slik at konvensjonen kan fungere i fremtiden. Sametinget i Norge og SSR har uttrykt misnøye med forslaget og bedt om omforhandlinger og Sametinget i Sverige har avvist hele forslaget. I følge svensk sameradios nettsider sier den svenske jordbruksministeren at endring er mulig.

Til konvensjonsteksten har NRL følgende kommentarer:

Artikkel 2:

I artikkel 2 står det *"reinbeitet utnyttes på en måte som gir et langsiktig grunnlag for økologisk, økonomisk og kulturelt bærekraftig reindrift i begge land"*. De tre begreper bør vurderes når rammevilkår til de enkelte reinbeitedistrikter skal fastsettes.

I artikkelen står det også, *"Konvensjonen skal anvendes slik at den ikke hindrer nye formålstjenelig driftsformer i reindriften som følger av den alminnelige samfunnsutvikling."* Nasjonale regler og forskrifter og EU-direktiver kan være til hinder for utøvelse nye formålstjenelige driftsformer, for eksempel vil dyrevernsloven legge forbud mot transport av drektige simler under 1 måned før kalving og rein som har gevir med bast (voksende gevir). Disse forholdene bør vurderes i forhold til de foreslåtte vinterbeiteområdene som forutsetter transport med bil.

Kapittel 3 og 4:

Reinbeitememnden og Overprøvningsnemnden skal behandle saker i forhold til reinbeitekonvensjon. Det må presiseres at reieneierne og reinbeitedistriktene ikke skal pålegges noen form for saksomkostninger for behandling i nemndene. Hvis reieneier eller reinbeitedistrikt har behov for advokatbistand må dette dekkes av staten.

Artikkel 4:

Områdene som er avsatt til vinterbeite må ha en særlig beskyttelse mot arealinngrep og andre forstyrrelser som vanskeliggjør og forhindrer reindriften bruk. Det skal ikke være mulig å

kanaliser slike tiltak dit. Hvis det alikevel gis tillatelse til inngrep må det erstattes med nye vinterbeiteområder.

Artikkel 8:

Hvis det eventuelt skulle bli reist sak i domstolene, mener NRL at Staten må dekke saksomkostninger og advokatbistand til reineierne / reinbeitedistriktene. Jfr. SRU II's innstilling.

Artikkel 9 og 10:

Reinbeitedistriktene som driver ved riksgrensen gjør mange grensepasseringer daglig i perioder. Konvensjonens regler må ikke føre til at grensepasseringen blir et hinder i den daglige drift og utnyttelsen av beiteområdene gjennom større byråkrati og ekstra kostnader i form av toll- skatter og avgifter.

Artikkel 11 og 17:

For å påse at konvensjonens regler overholdes er det av avgjørende betydning at de foreslåtte nemndene blir etablert. Oppnevning av leder i begge nemndene er foreslått å gjøres i felleskap etter forslag fra Sametingene i Norge og Sverige. For å sikre upartiskhet må det lages ordninger som sikrer at det ene landet ikke blir sittende med et konstant flertall i begge nemndene. Dette kan gjøres gjennom å utnevne leder fra et tredje land eller at lederne for begge nemndene ikke kan være fra samme land.

Artikkel 24.

I konvensjonens artikkel 24 første avsnitt står det "*Før reinen tilbakeføres skal annet berørt reinbeitedistrikt og berørt sameby om mulig varsles*". Reinbeitekonvensjon kan ikke legge opp til mer liberale regler for innsyn, varsling og skilling enn reindriftslovens §§ 29 – 31, og heller ikke vagere enn det tidligere konvensjoner, lover og samisk sedvane foreskriver. Konvensjonens regler må harmonere med reindriftslovgivningene. NRL mener at konvensjonens formulering i praksis gir fritak for varslingsplikten og stadfester av dagens overtredelse av reindriftsloven og kan derfor ikke bli stående. NRL foreslår derfor at konvensjonsteksten endres til "*Før reinen føres tilbake skal berørte reinbeitedistrikt og sameby varsles og skilling skal iverksettes hvis reinbeitedistrikt / sameby krever det*".

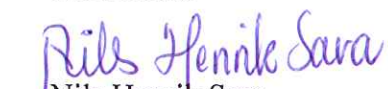
Gjerder og stengsel

Det er vesentlig at stengsel som beskytter de norske konvensjonsområdene kommer på plass snarest mulig slik at områdene kan taes i bruk. For oppbygging og vedlikehold av gjerder og stengsel er det ikke tilstrekkelig med å fordele ansvar mellom landene. Det må være bindende forpliktelser til å få disse på plass og at de blir vedlikeholdt slik at de er funksjonelle til en hver tid. Hvis disse forpliktelser ikke blir oppfylt bør det pålegges nemndene å iverksette tiltak. Det må avsettes tilstrekkelig med midler til dette formålet.

NRL forventer nå at den norske stat bidrar for å få på plass rammevilkår som sikrer de norske reindriftsutøvere fremtidsrettet og bærekraftig reindrift, om mulig ved justeringen av bestemmelsene i områdeprotokollen og endring av konvensjonsteksten. NRL mener også at det vil være påkrevd å opprette finansieringsordninger utenom reindriftsavtalen for å dekke kostnader som følge av en eventuell ratifisering av reinbeitekonvensjonen. Ordningen må omfatte dekning av kostnader til oppføring og etablering av gjerder, anlegg, boliger og annen nødvendig infrastruktur samt støtte i forbindelse med transport / flytting til og fra områdene

NRL forutsetter å bli involvert i den videre prosessen med å avklare og legge forholdene til rette, slik at reinbeitedistriktene kan innrette seg etter reinbeitekonvensjonen.

Med hilsen

Nils Henrik Sara
Leder